

KRATKA ISTORIJA NOVOG ZELANDA

Imao je pedeset dve godine i onaj tipično londonski izgled: suva kosa (prošao je prstima kroz nju ogledajući se u liftu), umorne oči, nekako nezdrava koža – nagoveštaj manjkavosti čistoće, koju, poput „prokletog mesta” ledi Magbet, nikakvo pranje ne može sasvim da ukloni. Postoji li reč za to? „Nežno istrošen” zvučalo je previše viktorijanski i kreposno. „Istresiran” mu je moderan i jednako upotrebljiv ekvivalent.

Osetio je to na tren negde duboko u sebi – dozvolio priznanju da mu proleti kroz glavu misleći da će ga tako videti ona, dvadesetšestogodišnjakinja tek pristigla sa Novog Zelanda. Kada su se vrata lifta otvorila, ugledao ju je kako sedi kraj recepcije. Njena su se kolena prva primećivala, pristojno naslonjena jedno na drugo, u tamnim čarapama, sa lepim čašicama i finim zakrivljenjem sa svake strane, presečena linijom suknje. Dobre, jake, kivijanske¹ noge, pomislio je, pa se setio kako mu se, kada je prvi put došao u Englesku, činilo da mlade Engleskinje nemaju mišiće na potkolenicama. To više nije bilo tako. U decenijama koje su usledile Evropa je postala atletska.

Pogledala je ka njemu i bez sumnje pogodila da je on čovek sa kojim ima sastanak, ali on je najpre otišao do pulta i kazao da će biti odsutan do tri.

„Džejms Baret”, rekao je prihvatajući ruku koju mu je pružila. „A vi ste sigurno Anđela Makilroj.”

Kad su izašli napolje bila je izgubljena. Pokazao je rukom niz Ulicu Farington ka figuri Pravde što iznad zgrade suda poznate kao Old Bejli diže mač i terazije ka kupoli Katedrale Svetog Pavla. Sunce se probijalo kroz izmaglicu i bacalo nejasne senke. Bubnjače diskoteke koja je radila dvadeset četiri sata dopiralo je kroz podrumske rešetke. Pretstavljajući da joj ove ulice izgledaju prljavo i zbunjujuće, pozvao je taksi i taksisti rekao adresu.

Seli su za sto pod drvetom u dvorištu paba u blizini Britanskog muzeja i naručili hranu pre nego što je iz džepa izvadio diktafon i postavio ga između bibera i soli.

„Nemaš ništa protiv, zar ne?”, upitao ju je, a ona je odmahнула glavom. Bila je nenametljiva, nije pokušavala da ga impresionira. Stidljiva, pomalo uplašena, ali samostalna – zaključio je i u glavi pohranio ove opise.

Nema potrebe da odmah uključi diktafon, nema potrebe da odmah krene od njenog romana iako je to bila svrha intervjua. Bolje je početi – od čega drugog? – od njihovog zajedničkog početka. Znala je da je odrastao na Novom Zelandu – otišao je kao mladić s namerom da se vrati, ali se oženio Engleskinjom i...

¹ Engl.: *Kiwi* – ptica koja živi samo na Novom Zelandu, a po kojoj su Novozelanci dobili nadimak *Kiwi*. (*Prim. prev.*)

Da, znala je sve to. Rekli su joj. „Interesantno”, dodala je, klimajući glavom i smeškajući se – ali on je video da je osećala još nešto, ne samo interesovanje. Neodobravanje, možda? Ili je to bila tek ravnodušnost?

„Vraćao sam se, naravno, ali samo nakratko – najviše na tri nedelje. Prošlo je osamnaest godina da tamo nisam kročio. Tad je već bilo kasno.”

Naručila je *salade niçoise*. Gledao ju je kako se bori da u činiji iseče zelenu salatu. Pila je mineralnu vodu.

„Sigurno?”, upitao ju je podižući flašu italijanskog belog.

Podigla je jednu ruku poput policajca. Usta su joj bila puna salate. Napunio je svoju čašu.

„Dodavola”, rekla je, ispijajući mineralnu vodu i pružajući mu čašu. „Što da ne?”

„Što da ne!” složio se, napunivši joj čašu.

„Umerena sam”, rekla je. „Ne naročito. Ali džet-leg i vino...”

Klimnuo je glavom. „*Za Kratku istoriju Novog Zelanda.*”

Kucnuli su se i otpili, ali naslov njenog romana kao da je vratio opreznost za koju je na trenutak pomislio da će biti odgurnuta u stranu. Čitala je i čekala da on povede razgovor.

„Pročitao sam dobar deo romana jutros u vozu dolazeći ovamo. Prilično sumorna slika.”

Nagnula je glavu.

„Ali, koliko mogu da procenim, tačna.” A onda je, bez neke namere, počeo da priča kao emigrant. Kada se jednom počne, teško je zaustaviti se. Neki deo njegovog uma bio je odvojen. Da li je tako trebalo postupiti? Ali, konačno, zašto da ne? Nekako je morao da dobije odgovor od nje.

Njegov stav o Novom Zelandu bio je skoro potpuno negativan i, po načinu na koji je susrela njegov pogled, klimnula glavom i promrmljala da se slaže, u početku je mogao da vidi da ju je povukao za sobom. No, otišao je predaleko. Osetio je to i sam, a i video je u njenim očima. Čak je i novozelandska klima, činilo se, sada bila inferiorna. Ovo je bilo treće dobro leto u Londonu, zaredom. Stavila je ruku preko usta, a oči su joj se smejale.

Spustio je pogled na stolnjak i na trenutak se zamislio. „Ja sam novinar”, odlučno je rekao. „Ponekad, kad me uhvati ubod stare nostalgije, samo pomislim na to kako bi bilo raditi u *Heraldu* ili *Domu* ili *Presu* ili, ne daj bože, u *ODT*-ju² – samo zamislite to! – bavije-nje lokalnim pričama o kravama i ovcama, dok sve svetske stvari, koje je napisao neko drugi, stižu preko žice.”

Ona klimnu glavom, ali sa tako praznim licem da je počeo da oseća ozlojeđenost. Želi li ona da on piše o njenoj knjizi? Shvata li da on njoj čini uslugu? „Moje novine imaju milion čitalaca”, rekao je.

Lice joj se smekšalo kao da je ponešto razumela. „Dobro si uradio”, rekla je.

² *The New Zealand Herald*, *The Dominion Post*, *The Press* i *Otago Daily Times* su novozelandske dnevne novine, koje se izdaju u četiri najveća grada – Oklandu, Velingtonu, Krajstčrču i Danidinu. (*Prim. prev.*)

Njen roman, *Kratka istorija Novog Zelanda*, počinjao je sledećim rečenicama: „Jedan se zove Brent, a drugi Hemi. Jedan je beo, a drugi braon i oni trče po mesečini. Ispred njih i iza njih i u svim pravcima prostire se ravnica. Moglo bi se reći da su pandur i pljačkaš. Moglo bi se reći da su kolonista i kolonizovani. Moglo bi se reći da su Pakeha i Maorin.³

„Trče većim delom duge noći. Ponekad zastanu da dođu do daha. Ponekad Hemiju dodija, pa on krene na Brenta. Progonitelj je progonjeni, nazad preko istog tla. No, onda opet krenu na drugu stranu. Trče i trče.”

Radnja romana smeštena je u sasvim mali grad (nekada se to zvalo naseobina) na Severnom ostrvu. Grad ima jednog policajca, mladića koji trenira u lokalnom ragbi klubu i na treninzima mnogo trči sa svojim saigračima. Jedne noći, pri poslednjem obilasku, on začuje nešto u nekoj šupi. Ode da proveri. Napeto je u tišini i u mraku šupe – siguran je da je neko tu, ali ne može da ga nađe – a onda se provalnik, Maorin, dà u beg pravo niz široku glavnu ulicu, a pandur pojuri za njim. Za nekoliko minuta napuste grad. Na otvorenom su drumu, trče po mesečini kroz prazan krajolik, ponekad po putu, ponekad preko oranica, pa kroz žbunje, uz korita potoka, pa opet po putu.

Pakeha ubrzava. Isto i Maorin. Obojica usporavaju, oporavljaju dah. Maorin pojuri i Pakeha ga skoro izgubi – ali ne zadugo. Ponekad se potera usporava do hoda, ili se zastavlja. Razmenjuju reči sa sigurne udaljenosti, raspravljaju jedan sa drugim, prete, uzvikuju uvrede.

Onda opet trče.

Sa nedeljnim novinama pod miškom vraćao se iz sela preko oranica, zaobilazeći šumu u kojoj su se fazani, uzgajani za godišnji lov, skrivali u niskom rastinju. Lovočuvare je duž ivica staza postavio zamke za lisice, jednostavne petlje od fine žice. Džejms ih je u hodu udarao nogom. Voleo je kada lisice svrate na njegov travnjak. Zašto i ti lepi grabežljivci ne bi imali divljač za večeru poput tvidaša čijoj je zabavi ta divljač namenjena?

En ga je čekala na šljunčanoj stazi ispred ulaznih vrata. Po načinu na koji je držala ruke, a i po zabrinutom izrazu lica, video je da nešto nije u redu. Zvali su sa Novog Zelanda. Loše vesti. Njegova majka...

Leteo je bez prekida. Nije imao izbora ako je hteo da stigne na sahranu. To je značilo jedanaest sati u vazduhu do Los Anđelesa, pauza od dva sata, pa još dvanaest sati leta do Oklanda. Njegova je tuga bila pomešana sa džet-legom i nelagodnom što će se naći među rođacima sa kojima, verovao je, nema ničeg zajedničkog. Ali nakon sahrane, kada su se okupili u kući njegove sestre, pili, jeli i razgovarali na verandi i travnjaku u stražnjem dvorištu, shvatio je da uživa. Zagrljaji rođaka, koje isprva nije prepoznao, doneli su nalete starih naklonosti. Trivijalne reminiscencije pričinjavale su mu zadovoljstvo. Čak mu je bilo drago što ga zovu Džejmi. Očekivao je da će se ponašati na način koji će biti ocenjen kao povučen, neprijateljski, superioran, ali uopšte nije bilo tako. U tom čudnom, džetlegiranom stanju činilo mu se da sam sebe posmatra iz spoljašnjeg prostora – video

³ Na maorskom *Pakeha* – beli Novozelandsanin, za razliku od Maora, koji su starosedeooci Novog Zelanda. (*Prim. prev.*)

je neko drugačije ja kako se pojavljuje i preuzima kontrolu – toplo, otvoreno, sinovljevska, bratska, srodničko.

U njegovom životu smrt i sahrana su samo jednom ili dva puta imali ovakav efekat. U principu ne bi plakao. Postajao bi glumac na javnoj sceni. Ali ovoga puta bilo je drugačije – bilo je nečeg u ovim ljudima, i u zelenilu mladog šljivinog lista, i u belini kruškovog cveta, i u svežini vazduha, svetlosti i vode. Koliko je vremena prošlo otkako je osjetio jednostavnu sreću?

Setio se kako bi, kad je bio mali, neočekivano naišao na majku u sobi, ili u bašti, i kako bi se smejali – ne uznemireno nego sa zadovoljstvom što su videli jedno drugo. Tuga te misli nije mu pokvarila sreću. Bila je deo nje.

Kasnije tog dana postavljeno mu je neizbežno pitanje: Kako mu se čini Novi Zeland? Lako je mogao izbeći odgovor – reći da je prošlo tek nekoliko sati otkako je sišao s aviona. Ali iz njega je izašlo: „sjajno”, „super” i „divno je biti kod kuće”. Znao je da je to ispravan odgovor; no, kao da je, bar u tom trenutku, to bila i istina.

Njegov se ispitivač osmehnuo, bilo mu je drago da to čuje, ali je onda odmahnuo glavom. „Ova zemlja je u haosu, Džejmi. Nije mi drago što to kažem, ali činjenica je da ti je bolje tamo gde si.”

Te noći je zaspao dok su ostali još pili i razgovarali i probudio se u ranim jutarnjim satima. Bio je u stražnjoj sobi sestrine kuće sa širokim prozorima koji su gledali na baštu prekrivenu pongama i kupusnim drvećem.⁴ Tišina je bila do te mere potpuna da je tražio nešto što bi potvrdilo da nije izgubio sluh. Zaškripao je pod – to je bilo sve. Ove drvene kuće pomerale su se pri promenama temperature.

Počela je da rominja kiša, šaputala je po limenom krovu. U detinjstvu je kiša na krovu uvek donosila san, no, sada je ležao i slušao je, smiren, ali potpuno budan, jer je njegovo telo još bilo podešeno na londonsko vreme.

Upalio je lampu i u torbi potražio roman Andžele Makilroj pored kojeg je bio i njegov diktafon. Stavio ga je kraj uha, uključio ga i ugasio svetlo.

„Okvir vašeg romana je potera, ali u naizmeničnim poglavljima vraćate se u živote dvojice muškaraca – na porodičnu istoriju, u detinjstvo, na školovanje... Da li ste osećali da to možete učiniti podjednako – mislim sa samouverenošću?...”

„Mislim da se nisam osećala uverenom ni u šta. Samo sam skočila i nadala se da neću potonuti.”

„Pa, očigledno niste potonuli. To je prilično neobično, za ženu romanopisca. Ne o... Nije uobičajena te...”

„Imaju i majke i sestre.”

„Da, ali centralni likovi...”

„Ne mislite da su ubedljivi?”

„O da, mislim da jesu. Potpuno. Što se tiče, hmm – kako ste opisali Maore... Pa, pretpostavljam – ko zna? Mislim da bi to samo Maori mogli reći.”

⁴ Ponga ili punga, poznata i kao srebrna paprat, vrsta je paprati koja raste samo na Novom Zelandu, a kupusno drvo je takođe endemska vrsta. (Prim. prev.)

„Nisam sigurna... Mislim da se ne slažem sa tim. Mislim da bi bilo ko, Maorin ili Pakeha, mogao da kaže da smatra da je to ispravno. Ili da je pogrešno. To, ako govorite o osećanjima. Naravno, ako su činjenice pogrešne, to je drugačije. Ali niko...”

„Ne, ne mislim to.”

Nastupila je pauza. U pozadini se čuo zveket tanjira, žamor drugih razgovora, prasak glasnog smeha.

„Vidite, ne znam kako to da oblikujem – više, nekako, pokušavam. To svakako nije kritika vašeg romana za koji mislim da je dobro napisan i dobro oblikovan. Ali način na koji je urađen dotiče nešto...”

„Delikatno?”

„Delikatno – da. No, pre bih rekao... veliko. Nisam se jasno izrazio, zar ne?”

„Nastavite.”

„To je u naslovu – *Kratka istorija Novog Zelanda*. To je velika tvrdnja. Prava optužnica.”

„A, optužnica. To je to?” Čulo se kako se ona smeje. „Koristim svoje pravo na ćutanje.”

To više nije bilo pitanje zakona i reda, ili zločina i kazne. Postalo je pitanje ko je bolji, jači, pametniji; ko će pobeći, ili nadmudriti onog drugog; ko će pobediti.

Putevi su dugi i pravi, pa kada je Brent ugledao farove u daljini, pomislio je da mu je to prilika. Mahnuće vozaču i reći da pozove pomoć. No dok je razmišljao o tome, začulo se zveckanje žičane ograde i Maorin je bio na drugoj strani. Tu se malo odmorio, pa je ubrzao i, nakon što je prešao preko nekoliko pašnjaka, našao se u kukuružištu. Nešto nije bilo u redu s usevom. Kukuruz je bio visok i neobran, ali nekako osušen, mrtav na stabljici. Maorin je uronio u njega i nestao. Brent je krenuo u lov, pa stao. Noć je bila toliko mirna da se u kukuružištu nisi mogao micati a da te ne čuju. Da je bilo vetra, Maorin bi se mogao kretati pod okriljem šuštanja, ali vetra nije bilo. Mesec je bio sjajan. I tako je Brent čekao i odmarao se. Kada se Maorin pokrenuo, potera se nastavila.

Trčali su preko praznih livada, kroz stada ovaca, preko pašnjaka za krave, kroz strnište, kroz njive rutabage,⁵ krompira i kupusa, uvek na dobroj udaljenosti od seoskih kuća. Psi su lajali u daljini. Noćna ptica se oglasila dok su trčali uz močvaru. Vratili su se na put i trčali po njemu. Onda se opet začulo zveckanje žičane ograde i bili su na njivi sa lukom. Luk je bio podignut mehaničkim kopačem – glavice su ležale na zemlji, čekale da budu pokupljene i otežavale kretanje. Maorin se, izgleda, sapleo o jednu. Mora da mu se glavica luka zakotrljala ispod stopala, skočni zglobovi mu se iskrivili i u trenutku je pao.

„A šta sad, đubre jedno?”, pomislio je Brent. A onda se zapitao: „Šta da radim s njim, jebote? Kako ću ga sprovesti?”

Kad mu je prišao, Maorin je već bio na jednom kolenu i držao nož. „Dođi i primi ga, ti Pseći Smradu”, rekao je.

Na traci su isprva zvučali oprezno, kao da međusobno oklevaju. Znao je da je to zato što mu ona, kao iseljeniku, nije verovala, da je očekivala da se pravi superiornim. To

⁵ Rutabaga (podzemna koraba, kupusna repa) korensko je povrće nastalo ukrštanjem repe i kupusa. (Prim. prev.)

mu je smetalo da krene sa težim, a samim tim i zanimljivijim pitanjima. Ali, kako je ručak odmicao, a ona delila s njim vino, razgovor je postajao iskreniji, s manje oklevanja.

Premotao je traku unapred, i opet slušao.

„Stalno se vraćam na tvoj naslov...”

„Da, smeo je, znam.”

„A to kraj romana čini važnim.”

„Ne moraš mi to govoriti. Strašno važnim. Mesecima sam zbog toga bila u agoniji. Stalno sam iznova pisala kraj – nikad mi se nije činio ispravnim. Onda bih odustala od tog naslova – tražila nešto skromnije. No, to mi se činilo kao jeftin izlaz. Kukavički... Vidiš, imala sam na umu naslov od samog početka – pre nego što sam napisala i reč. Naslov, i osnovnu priču o celonoćnoj jurnjavi, koja se stvarno dogodila. Čitala sam o tome u novinama i odmah pomislila da je to kratka istorija Novog Zelanda. Ali to ima veliku simboličku snagu – preveliku. Pakeha juri Maorina preko Maorinove zemlje da bi sproveo britanski zakon. S vremena na vreme Maorin se pobuni i krene na Pakehu, ali onda se vraćaju na staro. To je, na neki način, u redu – kao priča – jer je tako i bilo. Desilo se i uverljivo je. Ali ako treba da nosi taj simbolički teret...”

„Zato je kraj...”

„Da, jer nije završeno, zar ne? Mislim, istorija se nije završila. Nastavlja se... Tako da kraj romana mora biti – kako se kaže?”

„Neodređen? Da ne bude definitivan?”

„Da, tako je, ali... Provizoran. To je prava reč. Imala sam je na parčetu papira zakačenom iznad stola. Kraj mora biti provizoran. Prva verzija se završavala hapšenjem. Trčali su cele noći, a onda je rano ujutru Hemi posustao i odustao. Pa, moglo se tako i dogoditi – ali kao simbol...”

„Ne valja. Vidim. Nisu odustali.”

„A onda sam ga pustila da pobegne. Opet, vidiš, nije valjalo. Prelako. Sentimentalno. Jer prava istorija...”

„Da, surovija je od toga.”

„Onda sam ih naterala da se bore. Ali kako se to završava? Pakeha ubije Maorina? Maorin ubije Pakehu? Obojica su mrtvi? Postaju prijatelji i odlaze ruku pod ruku u izlazak sunca? Vidite? Ništa mi se nije činilo prikladnim.”

„Ne, bar kako sada stvari stoje. Ali sve je to moguće, zar ne?”

„Misliš, u stvarnosti?”

„Mislim... šta mislim? Sve su to mogući završeci, većina njih, ako misliš samo na dvojicu muškaraca. Možda je problem u tome što ima previše sukoba, šta misliš o tome? Priča ih previše suprotstavlja. Uostalom, nije uvek bilo tako. Ako misliš na našu istoriju...”

„Našu?”

„Ah... da... shvatam. Smatraš da kao iseljenik na nju više ne polažem pravo.”

I tu je bio kraj trake.

„Dođi i primi ga”, ponovio je Maorin držeći nož ispred sebe. A onda se odjednom uspravio i potrčao, ovog puta ne od, nego pravo ka svom progonitelju. Brent se okrenuo i pojurio.

Jurnjava nije dugo trajala. Pretrčali su nekoliko kilometara, a kada su se zaustavili, Maorin se, činilo se, osećao kao pobednik.

„U redu”, rekao je. „Samo odjebi i pustiću te da zadržiš jaja.”

Okrenuo se i pošao u suprotnom smeru. Nije prošlo mnogo pre nego što je za sobom začuo korake kako ga slede držeći se na bezbednoj udaljenosti. Brent sada nije hteo da odustane. Ako ne može da uhapsi gada, ostaće s njim do zore.

Trebalo je nekoliko jurnjava tamo-amo pre nego što su uspostavljena nova pravila. Kada bi Maorin jurio, Brent je bežao. Jednom mu je bio toliko blizu da je osetio cepanje košulje i nešto čudno na leđima – ne bol, nego neku vrstu hladnoće. Nije primetio da ga je nož posekao, ali je kasnije osetio kapanje krvi. Posle toga je držao distancu; ali kad se Maorin okrenuo i pošao na drugu stranu, on ga je sledio.

Maorin je opet trčao, sada bez napora, kao da u tome uživa. Nije se osvrtao. Došli su do bedema – uzdizao se visok i prav iznad ravnice s jedne strane i reke s druge, sa ravnom travnatom stazom po vrhu. Popeli su se na njega i nastavili da trče, nizvodno, ka moru.

Nakon pola sata stigli su do kraja bedema, pa krenuli niz put, a tamo, otvarajući se pred njima, bila je obala – peščane dine zatrpene velikim belim kladama i granjem što se tokom godine niz reku spuštaju u more samo da bi ih zapadni vetrovi vratili na obalu. Na mesečini je to izgledalo kao ogromno groblje kostiju kraj kojeg je grmelo more.

Izgleda da je Maorin sada znao kuda ide. Zaustavio se nešto pre dina i preko livade pošao ka severu sve dok nije izašao na drugi put. Tu je ušao u borov šumarak. Brent ga je nakratko izgubio i po prvi put pomislio da treba da odustane. Sada je već bio daleko od kuće i niko nije znao gde je. Mogao bi biti uhvaćen u zasedi i izboden nožem. Telo bi moglo da se pokrije gomilom iglica i da godinama ne bude pronađeno.

Ali nastavio je, oslanjajući se na svoje uši i na noćnu tišinu. Stao je, leđima se naslonio na borovo deblo i osluškivao. Kada se Maorin pomerio, Brent je krenuo za njim.

Došli su do jedne čistine i zaustavili se. Stajali su jedan naspram drugog, na suprotnim krajevima čistine; mesec se probijao kroz granje, pa su mogli da se vide. Odmarali su se odmeravajući jedan drugog. Posle nekog vremena Maorin je upitao: „Imaš li ženu i decu?”

Brent mu je rekao da ima ženu, ali da još nema dece.

Maorin je okretao oštricu noža preko dlana, na jednu pa na drugu stranu, kao da mu je ruka remen za oštrenje.

„Šta je s tobom?”, upitao je Brent.

Maorin reče: „Uskoro ću te upoznati sa svojim drugovima. Oni su Raste.”⁶

Brent nije odgovorio.

„Tamo gde te vodim”, rekao je Maorin, „imamo veliku rupu u zemlji, poput pećine, eh. Mi to zovemo *tomo*. Jesi li ikada video *tomo*, Pseći Smradu? Tu se bacaju mrtva telad. Ponekad i cela krava. Čak ni vonj ne izlazi iz te rupe.”

Okrenuo se od čistine i krenuo kroz borove. Došao je do ograde i preskočio je. Preko ramena je pozvao: „Hajde, Pakeha. Da stignemo tamo pre nego što izađe sunce.”

⁶ Raste, ili rastafarijanci, pripadnici su rastafarijanstva, monoteističkog religijskog pokreta nastalog tridesetih godina prošlog veka na Jamajci. (*Prim. prev.*)

Rešila je problem dodavanjem drugog sloja – pričom o piscu koji je pisao priču. Džejms je to najmanje voleo u njenom romanu, ali uviđao je zašto je to uradila. Nije moglo biti završetka, zato je moralo biti mnogo završetaka – mnogo mogućnosti, sve je moralo ostati otvoreno. To se ovih dana zove „metafikcija” i veoma je moderno, ali kako može da se prenebregne bazična ljudska glad za pričom koja ima početak, sredinu i kraj i u koju se mora verovati da bi se u njoj moglo uživati?

Kiša je padala sve jače. Šapat na krovu prerastao je u šuštanje, pa u urlik. Čulo se kako voda juri duž oluka pa niz slivnik i kako pada sa listova ponga paprati na travnjak. Zatim je ponovo zamrla do nežnog šištanja. Pomislio je na svoju baštu u Northamptonširu, na ruže i slez, na šumu sa druge strane livade sa vranama koje kruže i grakću. Najzad se vratila pospanost, pa i san.

Sanjao je da za ručkom razgovara s Andželom Mekilroj, tačnije, da sluša dok ona priča. Govorila je na tečnom maorskom jeziku, mada su se u njega mešale reči poput *salade niçoise* i *frascati*. Povremeno je prekidalala monolog da bi oštricom noža prešla napred-nazad preko otvorenog dlana.

Naprezao se da shvati šta mu to govori, siguran da je razume – da je sposoban za to – ali mu nije uspevalo. Bilo je to nešto van domašaja, poput reči navrh jezika.

(S engleskog prevela Ksenija Minčić Obradović)